TẠP CHÍ NGHIÊN CỨU
PHẬT HỌC
CƠ QUAN NGÔN LUẬN CỦA TRUNG ƯƠNG GIÁO HỘI PHẬT GIÁO VIỆT NAM
ISSN: 2734-9195

Dấu ấn Phật giáo dọc Con đường Tơ lụa: Những di sản vượt thời gian

ISSN: 2734-9195 15:10 11/11/2026

Việc tập hợp gần 150 tác phẩm Phật giáo trong một triển lãm tại HongKong tạo cơ hội để công chúng tiếp cận những hiện vật có nguồn gốc từ nhiều khu vực, đồng thời tìm hiểu sự đa dạng của nghệ thuật Phật giáo dọc Con đường Tơ lụa.

Con đường Tơ lụa không chỉ được biết tới như một mạng lưới giao thương nối liền nhiều vùng đất, mà còn gắn với quá trình giao lưu văn hóa và sự lan tỏa của Phật giáo. Trên không gian rộng lớn đó, những hang động, tượng Phật, tác phẩm điêu khắc và các hiện vật tôn giáo đã trở thành những dấu ấn văn hóa có giá trị lịch sử, nghệ thuật.

Ngày nay, nhiều di sản Phật giáo tiếp tục được bảo tồn, nghiên cứu và giới thiệu tới công chúng thông qua hoạt động của các bảo tàng quốc tế. Hai triển lãm tại Singapore và HongKong là những thí dụ đáng chú ý, đưa người xem tiếp cận những giá trị nghệ thuật Phật giáo gắn với Con đường Tơ lụa qua những cách thức trưng bày khác nhau.

Mogao - Dấu ấn nghệ thuật Phật giáo tại Đôn Hoàng

Tại Singapore, Bảo tàng Văn minh Á châu (Asian Civilisations Museum - ACM) tổ chức triển lãm *Sacred Caves: Dunhuang, Buddhism, and the Silk Road*, diễn ra từ ngày 25/09/2026 tới 07/03/2027. Triển lãm giới thiệu hơn 1.000 năm nghệ thuật Phật giáo và giao lưu văn hóa thông qua Di sản hang động Mogao tại Đôn Hoàng, Trung Quốc.

Điểm nổi bật của triển lãm là lần đầu tiên bốn bản sao kích thước thật của các hang động Mogao được đưa tới Singapore. Cùng với không gian hang động được tái hiện, khách tham quan còn có cơ hội tìm hiểu các tác phẩm tranh vẽ, tượng điêu khắc, bản thảo cổ, vải dệt và nhiều hiện vật tôn giáo.

Trong số những hình ảnh tiêu biểu gắn với Mogao, tượng đức Phật nhập Niết-bàn là một hình tượng đặc biệt gây ấn tượng. Tác phẩm thể hiện đức Phật trong tư thế nằm, gợi nhắc một chủ đề quan trọng trong nghệ thuật và đời sống tín ngưỡng Phật giáo. Bên cạnh giá trị tạo hình, những hình ảnh và hiện vật được lưu giữ tại Mogao góp phần phản ánh chiều sâu văn hóa của di sản Phật giáo nổi tiếng.

Tượng đức Phật nhập Niết bàn tại hang Mogao

Toàn cảnh quần thể hang động Mogao - UNESCO/Neville Agnew

Không chỉ giới thiệu các giá trị nghệ thuật qua hình thức trưng bày truyền thống, triển lãm tại ACM kết hợp những trải nghiệm đa giác quan. Âm nhạc lấy cảm hứng từ Con đường Tơ lụa và công nghệ kỹ thuật số được sử dụng để mở rộng cách tiếp cận di sản, giúp công chúng có thêm những trải nghiệm khi tìm hiểu về hang động Mogao và nghệ thuật Phật giáo.

Nghệ thuật Phật giáo dọc Con đường Tơ lụa tại HongKong

Một góc nhìn khác về di sản nghệ thuật Phật giáo được giới thiệu tại Bảo tàng Cung điện HongKong (HongKong Palace Museum). Trong chương trình chín triển lãm mới được công bố cho năm 2026, bảo tàng dành một nội dung riêng cho nghệ thuật Phật giáo dọc Con đường Tơ lụa, với gần 150 tác phẩm.

Các tác phẩm được giới thiệu trong triển lãm góp phần thể hiện sự đa dạng của nghệ thuật Phật giáo qua nhiều vùng văn hóa. Trong đó, hình tượng Bồ-tát Di Lặc đứng và Bồ-tát Quán Thế Âm ngàn tay là hai tác phẩm tiêu biểu, mang tới những hình ảnh cụ thể về nghệ thuật tạo hình Phật giáo.

Tượng Bồ tát Di Lặc đứng - Shahbaz Garhi, Pakistan, thế kỷ II-III

Tượng Bồ tát Di Lặc có nguồn gốc từ Shahbaz Garhi, Pakistan, khoảng thế kỷ II-III. Tác phẩm nằm trong bộ sưu tập của Bảo tàng Guimet, Pháp. Đây là một hiện vật có giá trị trong việc tìm hiểu nghệ thuật Phật giáo tại khu vực Gandhara.

Tượng Bồ tát Quán Thế Âm ngàn tay - triều đại Goryeo

Trong khi đó, tượng Bồ tát Quán Thế Âm ngàn tay thuộc triều đại Goryeo, thuộc bộ sưu tập của Bảo tàng Guimet. Hình tượng này cho thấy một cách biểu đạt nghệ thuật Phật giáo khác, qua đó làm nổi bật sự phong phú về hình thức tạo tác và biểu tượng trong các tác phẩm được giới thiệu.

Việc tập hợp gần 150 tác phẩm Phật giáo trong một triển lãm tại HongKong tạo cơ hội để công chúng tiếp cận những hiện vật có nguồn gốc từ nhiều khu vực, đồng thời tìm hiểu sự đa dạng của nghệ thuật Phật giáo dọc Con đường Tơ lụa.

Những di sản giới thiệu với công chúng đương đại

Từ hang động Mogao tại Đôn Hoàng tới những tác phẩm nghệ thuật Phật giáo được giới thiệu tại HongKong, hai triển lãm cho thấy những cách tiếp cận khác nhau trong việc bảo tồn và giới thiệu di sản Phật giáo.

Nếu triển lãm tại Singapore đưa công chúng tới gần hơn với không gian hang động và những hiện vật gắn với Mogao thông qua các bản tái tạo kích thước

thật, thì triển lãm tại HongKong mở ra cơ hội tìm hiểu nhiều tác phẩm nghệ thuật Phật giáo từ các vùng văn hóa khác nhau.

Những di sản đó lưu giữ dấu ấn của quá khứ và được trưng bày và giới thiệu trong đời sống đương đại. Thông qua hoạt động của các bảo tàng, những giá trị văn hóa và nghệ thuật Phật giáo có thêm cơ hội tới với công chúng, góp phần duy trì sự quan tâm đối với một di sản lâu đời gắn với Con đường Tơ lụa.

Tác giả: **Hữu Nguyễn**

Nguồn tài liệu tham khảo:

1] Sacred Caves: Dunhuang, Buddhism, and the Silk Road tại Asian Civilisations Museum.

https://cnalifestyle.channelnewsasia.com/living/acm-mogao-caves-dunhuang-exhibition-singapore-589501

2] HongKong Palace Museum

https://www.hkpm.org.hk/en/about/press-release/hong-kong-palace-museum-unveils-exciting-2026-exhibition-lineup-with-nine-new-exhibitions-showcasing-chinese-treasures-and-world-art-masterpieces

https://www.discoverhongkong.com/vn/events/event.id85824.cultural-exchange-and-buddhist-art-along-the-silk-roads-working-title-.html